

Како зарадити 45.000 долара прештампивањем старих текстова

Са прве стране

Знатне своте издвајане су 2011. и 2012. године уочи и током избора у Србији. Велики део тог новца намењен је финансирању портала као што су Аутономија, Цензоловка, Е-новине и Истиномер.

Америчка Национална задужбина за демократију, која се највећим делом финансира из буџета САД, одвојила је знатан новац за истраживање тема и објављивање текстова о „посебности регија“ као што су Санџак и Војводина, затим о председничким изборима и кандидатима, улози медија у ратовима вођеним деведесетих година, о организовању тендера у јавним предузећима... У пројектима које финансирају тачно се наводи колико текстова би требало да буде објављено о којој од ових тема.

Тако је БИРН 2012. године од НЕД-а добио 38.500 долара за „подстицање тематских кампања и одговорности кандидата на парламентарним изборима 2012. године“. Задатак БИРН-а био је да „прати медијско покривање изборне кампање“ 2012. и да „упореди кампање кандидата с одговарајућим изборним платформама њихових странака“, те да „процењује ниво њихове одговорности у односу на питања која тиште њихове бираче“, у нади да ће тај „непристрасни мониторинг уједино да успостави мерила за оцењивање учинка јавних службеника после њиховог избора на власт“.

Исте године Центар за истраживачко новинарство (ЦИНС), који је основао НУНС, добио је 39.000 долара од НЕД-а за истраживање јавних тендера у 30 предузећа. О овој теми ЦИНС је објавио пет текстова па је тако на сајту ове организације крајем 2012. године објављен текст о томе како је Електро-мрежа Србије мимо закона доделила посао вредан два милиона евра. Слични текстови објављени су о набавкама градске власти у Новом Пазару, тендерима Министарства пољопривреде, крушевачкој топлани...

ЦИНС је преко НУНС-а 2011. године добио још једну донацију од НЕД-а. Америчка фондација издвојила је 31.500 долара како би ово удружење наставило да негује истраживачко новинарство. ЦИНС је преузео обавезу да организује семинар истраживачког новинарства на којем је изабрано пет студената који су добили стипендије за писање истраживачких текстова.

Две године касније, њујоршки Фонд за отворено друштво уплатио је 25.000 долара НУНС-овом Медија центру.

Занимљиво је да је америчка фондација избрала интернет портал Е-новине за промоцију етичких стандарда у новинарству. НЕД је у те сврхе 2011. издвојио 41.850 долара. Један од циљева пројекта, како је наведено на сајту Фондација центра, било је објављивање 15 аналитичких текстова који указују на улогу медија у ратовима деведесетих година. Годину дана касније, дакле 2012. године, Е-новине су добиле 45.000 долара „за утврђивање одговорности медија у сукобима деведесетих година“. Задатак им је био да наставе с објављивањем новинских текстова из деведесетих година за које су проценили да представљају пример ратнохушачког новинарства. Испунили су га тако што су, примера ради, месецима преносили текстове објављене у „Политици“ током ратова у Босни и Хрватској.

„Ова најмрачнија епизода Милошевићевог хушачког листа свесно је у Србији депонована у заборав: тај период се углавном не помиње, постоји само магловито сећање на текстове који су расприживали мржњу и на поједине ауторе који су се свесно ставили на страну шовинистичке хистерије. За многе читаоце, данас, 18 година доцније, ово штифо српске новинарске срамоте биће први сусрет с милошевићевском крвавом идеологијом која се отворено припремала за злочине. Баш зато, овај фељтон ваља читати као упозорење и искуство ратне пропаганде без паралела у последњих 50 година. Текстове из „Политике“ преносимо у целини, без коментара“, стоји на сајту Е-новина уз наслов „Све је спремно за покољ!“.

Тешко је проценити како је НЕД одлучио да повеже новинарску етику с порталом којим руководи контроверзни београдски новинар Петар Луковић и који знатан простор посвећује одбрани Станка Суботића Цанета, бизнисмена недавно ослобођеног оптужби за шверц дувана деведесетих година. Текстови на сајту билују скаредним псовачким изразима који се не могу цитирати у пристојном породичном листу. „Не веруј Муслиману, ни кад је Србин“, „Дочекајмо Путина раширених ногу“, „Нисам г... него нагнао“, „Путин ће вам доћи да вас све оплоди“, само су неки од објављиваних наслова.

О новинарским думетима текстова објављених у Е-новинама изјашњавао и суд. Наш прослављени уметник Емир Кустурица добио је процесе против овог портала по тужби за повреду угледа и части, након што су га Е-новине оптужиле да је био курир плаћеног убице. Аутора спорног текста наградили су НУНС и амбасада САД у Београду за истраживачко новинарство.

Ипак, Национална задужбина за демократију у опису донације за Е-новине написала је да је реч о „најпопуларнијем регионалном информативном порталу, једном од ретких слободних гласила у Србији“.

Током изборне 2012. године знатна средства од америчких донатора добио је Центар за истраживање, транспарентност и одговорност (ЦРТА). Ова установа, која објављује текстове на порталу Истиномер, од НЕД-а је добила око 188.000 долара за праћење и анализирање рада парламента и посланика (2011. и 2012. године). Резултати овог истраживачког рада објављивани су на Истиномеру. Центар је добио 2011. године 47.000 долара да настави развој овог портала. Од браће Рокфелер знатна средства стигла су и мало познатом Центру за нове медије – Кула (215.000 долара). На порталу овог центра, чије је седиште у Новом Саду, наведено је да је реч о организацији која „испитује утицај електронских медија на друштво, анализира историју и значај информационог друштва“.

Фондација браће Рокфелер подржала је Фондацију Славка Ђуријевића са 150.000 долара. Новац је уплаћен током 2013. и 2014. године као вид опште подршке. Иначе, ова фондација оснивач је сајта Цензоловка.

Медија и реформ центар Ниш 2006. године добио је 65.000 долара за „промоцију дијалога“, док је агенцији Бета уплаћено 151.000 долара (2011. и 2012. године). Бета је добила 65.000 долара (2011. године) од Фонда за отворено друштво Џорџа Сороса, како би свакодневно извештавала о процесима вођеним пред Хашким трибуналом. НЕД је издвојио 80.000 долара како би претплатио Асоцијацију локалних медија – Локал прес, Косовску медијску асоцијацију (КОСМА) и Мрежа ТВ на сервис агенције Бета.

Највише новца за аутономију

Кад је реч о новинарским удружењима, према подацима Фондација центра последњих година највише америчке помоћи добило је Независно друштво новинара Војводине (НДНВ). Овом еснафском удружењу, на чијем су челу Динко Грухоњић и Недим Сејдиновић, амерички НЕД уплатио је 242.000 долара од 2012. до 2014. године. Новац је, између осталог, био намењен обезбеђењу јавног дијалога о децентрализацији у сусрет председничким изборима 2012. године. Ово удружење имало је задатак да организује шест трибина о децентрализацији, али и да анализира ставове председничких кандидата о овој теми. О свему овоме НДНВ информисао је „гласаче“ у 80 текстова објављених на сајту autonomija.info, који је основало ово новинарско удружење. На једној од мапа америчког Фондација центра, Србија се иначе приказује без обе покрајине, не само Косова већ и без Војводине. Независно друштво новинара Војводине залаже се, како кажу „за слободу штампе и отклањање политичких утицаја на медије“.

Иначе, удружење Локал прес добило је 80.000 долара (2011. и 2012. године) како би наставило да пише о фискалној децентрализацији у својим локалним заједницама. О овој теми новинари је требало да напишу 17 чланака.

Новац је добила и ТВ ПЛУС Лебане (35.000 долара 2012. године) за „објективно информисање Срба и осталих мањина на Косову и Метохији“.

НИП Врањске у власништву Вукашина Обрадовића, председника НУНС-а, добиле су од НЕД-а донацију од 40.000 долара (2011. и 2012. године) да истраже и објаве 24 текста о кључним политичким и економским питањима која се односе на све етничке заједнице на југу Србије. Портал Јужне вести од Фонда партнерство за транспарентност добио је 62.000 долара „за смањење корупције у пројектовању и трошењу буџета локалних заједница у јужној Србији“.

Новосадској школи новинарства НЕД је уплатио 2011. године 58.000 долара „за широку кампању о подизању свести о корупцији у кључним сегментима друштва као што су политика, здравство и образовање“.

Сутра:
Колике су америчке донације за Косово и Црну Гору